

Bij het project Buurtgezinnen probeert het ene gezin het andere te helpen als het eventjes niet meer lukt. Smallerland is de enige Friese gemeente die meedoet. Vier gezinnen over rust in je hoofd, tweede moeders en iets betekenen voor een ander.

TEKST RUTGER VAN DER MEIJ
FOTO'S MARCEL VAN KAMMEN, RENS HOOYENGA

Geale en Naomi (midden, rechts) op de trampoline in Boelenslaan, met de andere kinderen van 'steunouders' Lotte en Koert (achter).

Inspiratie voor anderen

Bovenaan de trap klinkt gegli, gelach en gebonk. Een half dozijn kinderen loopt er zaterdagmiddag in en rond het huis van Lotte Sietses en Koert Zandberg; hun eigen zoon en twee dochters, een vriendinnetje, en Geale en Naomi. En toch, stipt Lotte aan, kunnen ze gewoon aan de keukentafel een gesprek voeren. „Het waaiert hier wel uit, we hebben de ruimte.“ Hun huis staat aan de rand van Boelenslaan, met paarden in de wei en een tuin met trampoline. „De kinderen spelen toch vooral met elkaar, dan maakt ééntje meer of minder ook niet uit“, zegt Koert praktisch. Zelf komt hij uit een gezin van vier kinderen. „En daar waren ook vaak twee buurjongens bij, waar mijn moeder op paste.“

INTENSIEF

Voor haar eerdere werk als ambulante begeleider – nu is ze orthopedagoog – zocht Lotte

opvangadressen voor kinderen. „En dan merk je ik hoe lastig dat vaak was.“ Zelf dacht het stel ook na over pleegzorg, maar vond dat toch te intensief in deze levensfase met eigen kleine kinderen. Van de eerste twee jongens die ze eerder al via Buurtgezinnen onder hun hoede namen, moesten ze onverwachts afscheid nemen. De broertjes werden door hulpverleners bij hun moeder weggehaald en kwamen bij een pleeggezin terecht. Lotte: „Dat heeft ook op ons wel impact gehad, je gaat je hechten aan die jongens. Maar we wilden daarna wel weer door met een ander vraaggezin.“ Geale en Naomi komen naar beneden. Hij zit het liefst op de glijbaan of trampoline, zij speelt vadersje en moederje. „Ze zijn niet zo met elkaar bezig maar gaan lekker hun eigen gang“, ziet Koert. Op de dagen dat ze op bezoek komen in Boelenslaan, blijft het gezin meestal rond het eigen erf. Lotte: „De kinderen verma-

ken zich prima en het geeft ons ergens ook wel rust: je weet hoe je zaterdag eruit ziet.“

WELKOM

Wat hen betreft zijn de kinderen van Alieda nog heel lang welkom. Hun rol als steungezin inspireert ook anderen. Koert: „Ik sport met iemand hier uit het dorp, die heeft zich na ons ook bij Buurtgezinnen aangemeld. Daar hebben ze nu een jongetje over de vloer.“ Lotte: „Een vriendin van mij woont in Zuidhorn, daar werkt de gemeente niet met Buurtgezinnen. Maar ze vond het wel belangrijk om iets voor een ander te betekenen. Dus heeft ze zelf afspraken gemaakt met een familie, en is ze toch een soort steungezin geworden.“

Gezinnen HELPT gezinnen

Binnen drie jaar hebben 65 gezinnen met kinderen in Smallerland ondersteuning gekregen van een ander gezin. Sjikke Jansma uit Drachten bracht ze allemaal bij elkaar.

„Ja, goed. Meitsje mar in appgroep foar jim beiden.“ Jansma verontschuldigt zich dat ze druk telefonierend de deur opendoet: weer twee families die even op weg geholpen moeten worden.

Aan de keukentafel schetst ze de situatie van het 'vraaggezin', dat overbelast is. „De heit sit mei de restsymptomen fan in auto-ûngelok, de mem hat ek fysike klachten en der binne twa lytse bern. Se dogge haren stjonkende bêst, en se fine dat se it eins allinnich dwaan moatte.“

Maar, en dat ziet Jansma elke week opnieuw, soms is er gewoon een ademtpauze nodig. En dan is het fijn dat er een stabiel gezin is dat zich één of twee keer per week over (en van) de kinderen wil ontfemen. In een notendop is dat het idee achter Buurtgezinnen, een initiatief dat zich langzaam over Nederland uitrolt. De steun is laagdrempelig, alledaags en vriendschappelijk. Jansma werd drie jaar geleden door de gemeente Smallerland aangesteld als coördinator. „Dize wike meitsje ik myn 65ste keppeling.“

Met hand en tand verzet ze zich tegen het beeld dat de hulp alleen gericht is op gezinnen met een zwakke sociaal-maatschappelijke basis. Fel: „De praktyk is echt oars. Elts gesin kin ûnder druk komme. Troch stress. Troch sykte. Nei in ûngelok, in depresje, in skieding. En no ek koroana.“ Voor een drukbezet gezin dat normaal alle ballen nèt in de lucht houdt, wordt het dan soms even te veel.

JUISTE KLIK

Bijzonder genoeg zorgde de pandemie vorig jaar niet voor een toestroom van vraaggezinnen, maar juist van 'steungezinnen'. „Dy woenen graach in stientsje bydrage.“ Vaak gaat het om gezinnen die al serieus hebben nagedacht over pleegzorg, maar dat te intensief vinden of moeite hebben met de lange intakeprocedure. „Dit giet allegear wat makliker. En it is fan beide kanten op basis fan frijwilligens.“

Jansma's taak is om gezinnen met de juiste 'klik' bij elkaar te brengen, iets waarbij ze vooral voort op intuïtie. Maar aan beide kanten komt niet iedereen in aanmerking, zegt ze. Steungezinnen moeten in elk geval stabiliteit en rust bieden, ervaring hebben met opvoeden

Sjikke Jansma

en „in oardielrike blik hawwe“. Ook een Verklaring Omtrent Gedrag is nodig. Vraaggezinnen melden zich soms zelf aan, maar worden meestal aangedragen bij Jansma vanuit de gemeente. Bij zware psychische problematiek is Buurtgezinnen niet geschikt. „Dan is it mear in saak foar de echte helperferiening. Mar ek as in gesin bygelyks noch midden yn in heftige fjochtskieding sit, is it noch net it momint.“

VINGER AAN DE POLS

De twee gezinnen die samen met elkaar verder gaan, doen dat meestal voor twee jaar, als het kan langer. Jansma houdt die twee jaar een vinger aan de pols en zorgt ervoor dat het samenwerken soepel blijft verlopen. Regelmatig is het contact blijvend. Ze vertelt over een jongetje dat nog steeds bij zijn steungezin langskomt om te voetballen, hoewel de Buurtgezin-periode al voorbij is. „It steungezin naam dat jonkje foar it earst yn syn libben mei nei it bosk. Syn mem hie dat net betocht. Dy wie der gewoan net oan ta kaam.“

Smallerland is positief over Buurtgezinnen, mede omdat het tegengaat dat gezinssituaties verslechteren en zwaardere (en dure) jeugdhulp in beeld komt. De voltallige gemeenteraad wil dat er voor het project geld beschikbaar blijft in de begroting.

Dat er nog geen enkele andere gemeente in Friesland met Buurtgezinnen werkt, kan Jansma eigenlijk niet bevatten. „De *overheid* is minimaal“, lacht ze, wijzend op zichzelf. Voor haar werk als coördinator krijgt ze 16 uur vergoed, al stopt ze er veel meer tijd in. Jansma sluit haar ogen. „Ik wil dit gewoon graach dwaan. Sadat bern mei plezier posityf grutbrocht wurde by har eigen âlders. En omdat de wrâld moaier wurdt as we nei inoar omsjogge.“

>> Lees verder op pagina 15

'Plysjje yn eigen hûs'

Eventjes is het rustig, dinsdagochtend, voor Alieda Hiemstra. De honden spelen in de achtertuin van haar rijtjeshuis in de Drachtster wijk De Wiken, de katten zitten in hun ren. Haar jongste dochter Naomi (4) is thuis, maar de andere drie kinderen zijn naar school.

Twee jaar geleden verhuisde ze van Drogemham naar Drachten. „Wy wienen hjir nij. Dus om myn bern wat oansluting te jaan by oare bern, hie ik my by Buurtgezinnen oanmelden.“ Eigenlijk als steungezin, tot coördinator Sjikke opperde dat Alieda als alleenstaande moeder zelf ook wel mocht worden ontlast. Dat zag ze eigenlijk wel in. „Ik wie 24 oeren deis drok my myn bern, en hie eins gjin romte om myn eigen dingen te dwaan.“

VEEL AANDACHT

Ze heeft de ontwikkelingsstoornis PDD-NOS, evenals haar oudste zoon (15). Alieda's oudste dochter (11) vraagt ook veel aandacht. De jongste twee, Naomi en haar 6-jarige broertje Geale, konden een jaar geleden voor het eerst bij een steungezin in Drachten terecht. Voor Naomi werkte het, maar Geale had niets om handelen. „Dy moat de romte ha, bûten boartsje kinne.“ Vrij vlót kwam Sjikke met een alternatief: het steungezin van Lotte en Koert, met drie eigen kinderen en een ruim, vrijstaand huis in Boelenslaan. Naomi volgde al vrij snel, nadat haar oude gastgezin het te druk kreeg met een pasgeboren baby. Om het weekend staat de auto uit Boelenslaan voor de deur om Geale en Naomi op te halen.

Haar oudste dochter blijft in de weekenden vaak in een logeerhuis. En zo zijn er sinds kort hele zaterdagmiddagen dat er eventjes niet „trije of fjouwer bern om my rompe“, zegt Alieda. „En dan is it gewoan hiendal stli. Soks haw ik eins nea hân.“

RUST

Op die momenten vindt ze de rust voor dingen die in andere gezinnen misschien veel vanzelfsprekender zijn. Even grondig het huis schoonmaken, een flinke uitlaatroonde voor de honden, bij een vriendin langs. „Rêst yn 'e holle.“ Met zijn vijven in een kleine woning wordt de sfeer vaak bepaald door „aksje-reaksje“, zegt Alieda. „Dan bin ik plysje yn eigen hûs.“ Ze vindt het mooi dat haar twee kleintjes met hun bezoeken aan Boelenslaan even uit die dynamiek kunnen ontsnappen. Omgekeerd kan ze op die momenten wat extra aandacht schenken aan haar oudste kinderen.

Ze stelt niet snel veel vertrouwen in een ander, zegt Alieda over zichzelf. „Mar mei Lotte en Koert spilet dat net. It fielt gewoan goed.“